

Var skolan bättre förr?

Svensk skola var som bäst mellan 1920 och 1960. Om Sverige hade haft dagens skola under samma tidsperiod skulle landets välstånd idag varit lägre och demokratin mindre välfungerande. Det menar ekonomiprofessorn Magnus Henrekson och statsvetaren Johan Wennström i deras nya bok "Dumbing Down". Som doktorand i historia med utbildningsvetenskaplig inriktning spetsar jag såklart öronen inför sådana uppseendeväckande påståenden. Kan det verkligen stämma?

Enligt min mening är det ofta dumt att värdera det förgångna som i största allmänhet bättre eller sämre. Men det är klart att det vore slöseri med tid att ägna sig åt historia om det var helt omöjligt att lära något av den.

Jag uppfattar att huvudskälet till att Henreksson och Wennström idealiserar skolväsendet före 1960 är att den skolan enligt dem vilade på en annan kunskapssyn och följaktligen andra undervisningsformer än dagens. Då var det enligt dem mer lärarlett, mer klart och tydligt vad man skulle lära och tydligare vad som var sant eller falskt. Idag anser de att skolan präglas mer av samtal, reflektion, samarbete och utforskande. Svårt, förvirrande och ångestskapande enligt Henreksson och Wennström.

De har inte helt fel om skillnaderna mellan exempelvis -30 talets och dagens skola, men i någon mån blir de offer för sina dåliga historiekunskaper när de tror att allt var annorlunda förr. Den som studerar ideal och ambitioner för undervisning får ofta förvånas över hur likartat tänkandet om skolan sett ut genom åren. Exempelvis kunde man läsa i Svensk Lärartidning 11 nov 1935 att individuellt arbete går bra i småskolan och att grupparbete fungerar bäst i åldrarna 10 - 15 år.

Huvudproblemet med Henrekson och Wennströms historieskrivning är inte att de har fel. Nej det är att de inte försöker skriva historia alls. Istället använder de historieskrivning till att argumentera för den kunskapssyn som de anser är den rätta. De menar att sann (skol-)kunskap alltid är mätbar och att den därför kan förmedlas, repeteras, förhöras och mätas vilket därför borde präglade skolans grundläggande arbetssätt.

Jag delar uppfattningen att dagens skola ibland faller offer för de flummiga trendernas dike. Men lösningen på det kan inte vara att köra av vägen i en riktning som handlar om utantillinlärning genom auktoritetstro. Demokrati och välstånd hotas inte av en skola som tror på elevers förmåga att tänka och tycka, nej det är tvärtom en skola som ger unga människor förutsättningar att bygga den framtid som vi vill ha.

Andreas Westerberg, lärare och doktorand